

Πολύδρομο

Ομάδα για τη διγλωσσία και τον πολυπολιτισμό στην
εκπαίδευση και την κοινωνία

Ιουστινιανού 3, 2^{ος} όροφος, 54631, τηλ. 2310222191
<http://www.polydromo.gr>

Μικρός οδηγός
για την αραβική γλώσσα *Musefir*

Εισαγωγή

Ο μικρός οδηγός 'Musefir' γράφτηκε από μέλη της ομάδας 'Πολύδρομο' στην προσπάθειά μας να συμβάλλουμε στη συνάντηση των φοιτητών/ριών του ΑΠΘ με τα παιδιά πρόσφυγες στην Ελλάδα, με άλλα λόγια, τα παιδιά που έχουν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν τη Συρία, τα σπίτια, τη χώρα και τη ζωή όπως τη γνώριζαν μέχρι τώρα. Τα παιδιά πρόσφυγες βρέθηκαν στη χώρα μας στον δρόμο τους για μια ειρηνική ζωή σε μια χώρα της Ευρώπης με πρώτη στάση στην Ελλάδα. Εμείς τα αγκαλιάζουμε, τα φιλοξενούμε και επιχειρούμε να τα απασχολήσουμε δημιουργικά μέσα από παιχνίδια που αναδεικνύουν την επαφή της ελληνικής και της αραβικής γλώσσας και πολιτισμού.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του ΑΠΘ καλούνται να αξιοποιήσουν τις γνώσεις και τη διάθεσή τους για να αγκαλιάσουν τα παιδιά πρόσφυγες. Με δεδομένο ότι η πλειοψηφία των παιδιών προσφύγων προέρχονται από τη Συρία, ο μικρός οδηγός για την αραβική γλώσσα 'Musefir' θα βοηθήσει τόσο στις άμεσες επικοινωνιακές ανάγκες που προκύπτουν αλλά και στην ουσιαστική επαφή των παιδιών με την ελληνική κοινωνία.

Για τον σκοπό αυτό επιλέξαμε λίγα στοιχεία για την αραβική γλώσσα, ένα βασικό λεξιλόγιο ελληνικών και των αντίστοιχων αραβικών εκφράσεων οι οποίες μπορούν να γίνουν γέφυρες ανάμεσα στις δύο γλώσσες, πολιτισμούς και κόσμους. Οι λέξεις γράφονται στις πρωτογενείς τους γραφές αλλά και με λατινικά γράμματα για να μπορούν να διαβαστούν ευκολότερα. Δεν προτιμήθηκε η φωνολογική/φωνητική απόδοσή τους για τη διευκόλυνση τόσο των φοιτητριών/τών, όσο και των παιδιών που μπορούν να διαβάσουν το λατινικό αλφάβητο.

Τέλος, επισημαίνουμε ότι ο τίτλος του παρόντος οδηγού από μόνος του δίνει το στίγμα αυτής της μικρής προσπάθειας, εφόσον η λέξη 'Musefir' στα αραβικά σημαίνει 'ταξιδευτής' και είναι αυτή η λέξη που 'ταξίδεψε' από τα αραβικά για να γίνει η ελληνική λέξη 'μουσαφίρης', επισκέπτης. Αντίστοιχα στο θηλυκό γένος η λέξη είναι 'musefra' η 'ταξιδευτριά' που είναι η 'μουσαφίρισα' που έρχεται στο σπίτι μας για να μας επισκεφτεί.

Κλείνουμε αυτή την εισαγωγή του οδηγού 'Musefir' με την ευχή η διαμονή των παιδιών και όλων των προσφύγων στην Ελλάδα να είναι όσο το δυνατόν καλύτερη με τη συμβολή όλων όσων έχουν απλόχερα ανοίξει την αγκαλιά τους σε αυτούς.

*Ρούλα Τσοκαλίδου
Ομάδα 'Πολύδρομο'*

Ομάδα σύνταξης του οδηγού 'Musefir'

Κείμενα: Ρούλα Τσοκαλίδου, Εύη Κομπιάδου

Επιμέλεια αραβικού κειμένου: Raed Zakhem, Daoud Al Soueis

Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Στέλλα Παπαδοπούλου

Τεχνική Επιμέλεια: Κατερίνα Κομπιάδου

Το αραβικό αλφάβητο

Η αραβική γλώσσα έχει 28 γράμματα. Το αλφάβητό της είναι αυτό (διαβάζουμε από τα δεξιά στα αριστερά):

Γράμμα	Προφορά	Παράδειγμα	Γράμμα	Προφορά	Παράδειγμα
ط	Τ	όπως: tomb	ا	Α	Άρα
ظ	Ζ	όπως: zebra	ب	Μπ	Μπάνιο
ع	Ά	όπως: aid	ت	Τ	Τέλος
غ	Γκγ	όπως: goal	ث	Θ	Θεός
ف	Φ	Φώτα	ج	Τζ	όπως: jam
ق	Κ	όπως: queen	ح	Χ	Χάδι
ك	Κ	Κορίτσι	خ	Κχ	όπως: khan
ل	Λ	Λένα	د	Ντ	Ντέφι
م	Μ	Μάνα	ذ	Δ	Δώρο
ن	Ν	Νέος	ر	Ρ	Ρόδο
ه	Χ	όπως: hide	ز	Ζ	Ζώο
و	Ου	Ούτε	س	Σ	Σοφία
ي	Ι	Ιορδάνης	ش	Sh	όπως: shadow
ء	Α	Ανάσα	ص	Σά	όπως: sun
(Πηγή: http://www.krassanakis.gr/ARABIC.htm)			ض	Ντ	όπως: dome

Σημειώνουμε ότι τα περισσότερα γράμματα στα αραβικά, ανάλογα με τη θέση τους στη λέξη, αλλάζουν τρόπο γραφής, π.χ. το γράμμα ز στην αρχή της λέξης όταν ακολουθείται από το γράμμα و γράφεται ض και στη μέση της λέξης γίνεται το σύμβολο που βλέπετε στη μέση της λέξης ناعم, η οποία σημαίνει 'Ναι'.

Στοιχεία για την αραβική γλώσσα

Η αραβική γλώσσα, 'alaaarabi' (العربية) στα αραβικά, χρησιμοποιείται από όλο τον αραβόφωνο κόσμο. Από τον πίνακα με το αραβικό αλφάβητο θα προσέξατε ότι ως γράμματα αποδίδονται μόνο τα φωνήεντα a (=a), y (=i) και w (=u). Αυτό συμβαίνει γιατί τα βραχέα φωνήεντα στην αραβική γλώσσα δηλώνονται με τόνους, ενώ μόνο τα μακρά αποδίδονται με ξεχωριστά φωνήεντα. Ανάλογα με τον τονισμό συγκεκριμένων γραμμάτων έχουμε τα βραχέα φωνήεντα a, e, i και o.

Η καθομιλουμένη αραβική που χρησιμοποιείται για την καθημερινή επικοινωνία διαφέρει από αραβόφωνη χώρα σε αραβόφωνη χώρα, αλλά οι γειτονικές γεωγραφικά χώρες έχουν πολλά κοινά στοιχεία στην ποικιλία της αραβικής που χρησιμοποιούν. Όλες οι αραβόφωνες χώρες στον επίσημο, γραπτό λόγο, χρησιμοποιούν την Κλασική Αραβική, η οποία διδάσκεται στα σχολεία, χωρίς να είναι όμως η πρώτη γλώσσα της κοινωνικοποίησης των αραβόφωνων παιδιών. Η καθομιλουμένη αραβική μπορεί, σε κάποιες περιπτώσεις, να χρησιμοποιηθεί στα τοπικά ΜΜΕ, όπως στις τηλεοπτικές εκπομπές και σε σειρές (όχι όμως στα δελτία ειδήσεων, στα οποία χρησιμοποιείται η κλασική αραβική γλώσσα).

Στον παρόντα μικρό οδηγό, για την απόδοση των λέξεων και εκφράσεων στα αραβικά επιλέξαμε, ανορθόδοξα, να χρησιμοποιήσουμε την καθομιλουμένη γλωσσική ποικιλία της αραβικής που χρησιμοποιείται στις χώρες της Μέσης Ανατολής (Λίβανος, Συρία, Παλαιστίνη) και όχι την εκδοχή της Κλασικής Αραβικής που αποτελεί τη νόρμα στον γραπτό λόγο. Αυτή η ανορθόδοξη επιλογή έγινε για να εξυπηρετηθούν πιο αποτελεσματικά οι επικοινωνιακοί στόχοι με τα παιδιά, κυρίως από τη Συρία, που, αφενός και πιθανότατα, δεν έχουν ακόμη μάθει την κλασική αραβική (που διδάσκεται στο σχολείο) και, αφετέρου, για να επιτευχθεί καλύτερα η όποια επαφή επιχειρείται μέσω της συνάντησης των γλωσσών και των πολιτισμών. Θεωρούμε ότι μέσω της χρήσης της γλώσσας ταύτισης των παιδιών η επικοινωνία αποκτά σημασία και επιτυγχάνεται η αμοιβαιότητα σε επίπεδο γλώσσας και πολιτισμού στα οποία στοχεύει αυτός ο οδηγός.

Στα αραβικά διαβάζουμε από τα δεξιά στα αριστερά, δηλαδή τα κείμενα ξεκινούν από το δεξί μέρος της σελίδας.

Λεξιλόγιο στα ελληνικά και αραβικά

Ελληνικά	Απόδοση ελληνικών	Απόδοση αραβικών	Αραβικά
Γεια σου/Γεια σας	Ya sou/Ya sas	Marhaba	مرحبا
Με λένε	Me lene	Ismi	اسمي
Πώς σε λένε;	Pos se lene?	Shou ismak	شو اسمك
Είμαι από	Ime apo	Ana men	انا من
Από πού είσαι;	Apo pou ise?	Min wen inta? (male) Min wen inti? (female)	من أين أنت
Είσαι καλά;	Ise kala?	Inta mnih? (male) Inti mniha? (female)	انت منيح? انت منيحة?
Τι θέλεις;	Ti thelis?	Shou badak? (male) Shou badik? (female)	شو بدك شو بدك
Θέλεις να πας στην τουαλέτα;	Thelis na pas stin toualeta?	Badak truh al hamem? (male) Badikt ruhi al hamem? (female)	بدك تروح على الحمام بدك تروحي على الحمام
Έλα εδώ	Ela etho	Taa la hon	تعا لهون
Φαγητό	Fagito	Akel	اكل
Νερό	Nero	Mai	ماء
Ταξίδι	Taksidi	Sefra	سفر
Ταξιδεύω	Taksideo	Ana usefir	أنا أسافر
Έλα να παίξουμε	Ela na peksoume	Taa ta nelaab (male) Tai ta nelaab (female)	تعا نلعب تعي نلعب
Παιχνίδι	Pehnithi	Laabe	لعبة
Χορός	Horos	Raas	رقص
Μουσική	Musiki	Musia	موسيقى
Ζωγραφίζω	Zografizo	Ursum	ارسم

Ελληνικά	Απόδοση ελληνικών	Απόδοση αραβικών	Αραβικά
Γράφω	Grafo	Ektub	اكتب
Καταλαβαίνω	Katalaveno	Ifham	افهم
Δεν καταλαβαίνω	Then katalaveno	Ma bifham	ما بفهم
Τι ώρα είναι;	Ti ora ine?	Edesh alseaa	اديش الساعة
Ρούχα	Ruha	Tieb	ثياب
Παπούτσια	Paputsia	Sebaad	سباط
Παιδί	Pethi	Walad	ولد
Γονείς	Gonis	Ahel	اهل
Τηλέφωνο	Tilefono	Telefon	تليفون
Ταυτότητα	Taftotita	Hawiye	هوية
Δεν τρώω...	Then troo	Ma bekol	ما باكل
Θέλω/ Δεν θέλω	Thelo The thelo	Badi Ma badi	بدي- ما بدي
Μου αρέσει/ Δε μου αρέσει	Mu aresi The mu aresi	Bhob Ma bhob	بحب- ما بحب
Λεωφορείο	Leoforio	Bas	باص
Δρόμος	Thromos	Ttari	طريق
Σήμερα	Simera	Liom	اليوم
Αύριο	Avrio	Bukra	بوكرة
Κάνε υπομονή	Kane ipomoni	Tawel belak (male) Tawel belik (female)	طول بالك
Θα σε βοηθήσω	Tha se voithiso	Ana bseaadak (male) Ana bseaadik (female)	انا بساعدك
Πεινάω (πεινασμένος/η)	Pinao	Jiaan (male) Jiaane (female)	جيعان
Διψάω (διψασμένος/η)	Dhipsao	Aatshen (male) Aatshene (female)	عطشان
Είμαι άρρωστος/η	Ime arostos (male) Ime arosti (female)	Ana maridd (male) Ana maridda (female)	انا مريض- انا مريضة

Ελληνικά	Απόδοση ελληνικών	Απόδοση αραβικών	Αραβικά
Πρέπει να δω γιατρό	Prepi na dho yiatro	Lezem shuf hakim	لازم شوف حكيم
Γιατρός	Yatros	Hakim	حكيم
Βοηθείστε με! Βοηθείστε μας!	Voithiste me! Voithiste mas!	Seaduni Seaduna	ساعدوني- ساعدونا
Πονάω εδώ!	Ponao edho	Mawjouaa hon	موجوع هون
Κεφάλι	kefali	Ras	راس
Στομάχι	Stomahi	Meaade	معدة
Χέρι	Heri	lid	ايد
Πόδι	Pothi	Ejer	اجر
Μάτι	Mati	Aain	عين
Αυτί	Afti	Odon	اذن
Φάρμακο	Farmako	Dawa	دواء
Καλημέρα	Kalimera	Sabah al kher	صباح الخير
Βραβείο	Vravio	Jeeze	جائزة
Κύκλος	Kiklos	Deira	دائرة
Μπροστά	Brosta	Edem	ادام
Πίσω	Piso	Wara	ورا
Πάνω	Pano	Fo	فوق
Κάτω	Kato	Tahet	تحت
Όλοι μαζί	Oli mazi	Kulna mabaad	كلنا مع بعض
Ησυχία	Isihia	Hudu	هدوء
Φασαρία	Fasaria	Ajaa	عجقة
Χειροκρότημα	Hirokrotima	Zafi	زقفة
Πολύ	Poly	Ktir	كثير
Λίγο	Ligo	Shuaye	شوي

Χαιρετισμοί-Συνηθισμένες Εκφράσεις

Στην αραβική γλώσσα υπάρχουν πολλές εκφράσεις στις οποίες γίνεται αναφορά στο Θεό (Allah). Για παράδειγμα η έκφραση που χρησιμοποιείται συχνά ως αποχαιρετισμός είναι 'Allah maak' (αρσ. γένος), 'Allah maik' (θηλ. γένος), 'Allah makoum' (πληθ.), που σημαίνει 'ο Θεός μαζί σου/σας'. Κάποιες συνηθισμένες εκφράσεις είναι οι ακόλουθες:

Ελληνικά	Απόδοση ελληνικών	Απόδοση αραβικών	Αραβικά
Θεού θέλοντος (Μακάρι)	Theou thelondos	Inshallah	ان شاء الله
Ναι	Ne	Naam	نعم
Όχι	Ohi	La	لا
Καλώς ήρθες/ήρθατε	Kalos irthate	Ahalla wa sahalla	اهلا و سهلا
Δεν πειράζει	Then pirazi	Ma lesh	ما عيش
Καλώς σας βρήκαμε	Kalos sas vrikame	Ahalla fikum	اهلا فيكوم
Ευχαριστώ!	Efharisto	Shukran	شكرا
Παρακαλώ!	Parakalo	Afuan	عفوا
Αντίο/ Θα τα ξαναπούμε	Adio/ Tha ta ksanapume	Ilalika	الى اللقاء

Οι πρώτοι αριθμοί

Ελληνικά	Απόδοση ελληνικών	Απόδοση αραβικών	Αραβικά
Ένα	Ena	wahed	واحد
Δύο	Dyo	tnen	تنان
Τρία	Tria	tlete	تلاثة
Τέσσερα	Tessera	arbaa	اربعة
Πέντε	Pente	hamse	خمسة
Έξι	Eksi	site	سته
Εφτά	Efta	sabaa	سبعة
Οκτώ	Okto	tmene	ثمانية
Εννέα	Ennea	tisaa	تسعة
Δέκα	Theka	ashara	عشرة

Τα χρώματα

Ελληνικά	Απόδοση ελληνικών	Απόδοση αραβικών	Αραβικά
Κόκκινο	Kokkino	ahmar	احمر
Άσπρο	Aspro	abiad	ابيض
Μαύρο	Mavro	asud	اسود
Πράσινο	Prasino	ahdar	اخضر

Κλείνοντας τον μικρό οδηγό 'Musefir' χαρίζουμε στα αραβόφωνα παιδιά το ελληνικό αλφάβητο για να εξοικειωθούν λίγο με τη γλώσσα της χώρας που τα φιλοξενεί.

Η ελληνική γλώσσα

Η ελληνική γλώσσα έχει 24 γράμματα. Το αλφάβητό της (κεφαλαία και μικρά) είναι:

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ الأبجدية اليوناني

Α α alpha	Β β vita	Γ γ yama	Δ δ delta	Ε ε epsilon	Ζ ζ zita
Η η ita	Θ θ thita	Ι ι yiota	Κ κ kapa	Λ λ lamda	Μ μ mi
Ν ν ni	Ξ ξ xi	Ο ο omikron	Π π pi	Ρ ρ ro	Σ σ sigma
Τ τ taf	Υ υ ipilon	Φ φ fi	Χ χ chi	Ψ ψ psi	Ω ω omega

Χρήσιμοι σύνδεσμοι /links

- http://www.twiceastranger.net/site/page/?page_id=3
(αφηγήσεις σχετικά με το προσφυγικό θέμα)
- <http://www.polydromo.gr/dialogos/index.html>
Υλικό από το πρόγραμμα 'Διάλογος' με πληροφορίες σχετικά με την εκπαίδευση στα ελληνικά, αλβανικά, ρωσικά, αγγλικά και αραβικά
- <http://moodle.community.ecml.at/mod/book/view.php?id=212>
Τρίγωνο παιδικό βιβλίο *Το πρώτο μου βιβλίο για τη διγλωσσία: ανάμεσα στον ελληνικό και τον αραβικό κόσμο* (2012, Θεσσαλονίκη: Πολύδρομο) (ελληνικά, αγγλικά και αραβικά)